

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет фінансів

Кафедра корпоративних фінансів і контролінгу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«Корпоративні фінанси»
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Форма навчання: _____ заочна _____

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему **«ОПОДАТКУВАННЯ КОРПОРАЦІЙ У КРАЇНАХ ЄС ТА В УКРАЇНІ:
ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА»**

здобувача _____ Перетрухіної Маргарити Олексіївни _____

Науковий керівник: к. е. н., доцент кафедри Ковбаса Владислав Андрійович

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри корпоративних фінансів і контролінгу:
д. е. н., професор Терещенко Олег Олександрович

Київ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Розділ 1. Теоретичні аспекти оподаткування корпорацій в Україні та країнах ЄС	7
1.1. Сутність поняття «корпорація» в Україні та країнах Європейського Союзу.	Error! Bookmark not defined.
1.2. Історія розвитку оподаткування корпорацій в Україні	11
1.3. Порівняльна характеристика оподаткування корпорацій в Україні та країнах ЄС	16
Розділ 2. Практичні аспекти оподаткування на прикладі підприємства «MERCEDÉS-BENZ GROUP»	25
2.1. Організаційно економічна характеристика підприємства «MERCEDÉS-BENZ GROUP».....	25
2.2. Порівняльна характеристика оподаткування підприємства «MERCEDÉS-BENZ GROUP» в Україні та Німеччині	346
Розділ 3. Імплементация позитивних аспектів європейського досвіду побудови системи оподаткування в Україні	39
3.1. Проблемні аспекти систем оподаткування в Україні та ЄС	39
3.2. Імплементация позитивного досвіду в Україну системи оподаткування ЄС....	44
ВИСНОВКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ	57

ВСТУП

Актуальність теми. Міжнародне економічне середовище в 21 столітті знаходиться під сильним впливом процесу глобалізації та інтернаціоналізації. Перш за все, це виражається в зміні сформованих економічних відносин, появи нових впливових гравців на світовому ринку, інтеграції національних економік тощо. У мінливому контексті світового економічного простору діяльність транснаціональних компаній, яка все ще розвивається, починає суттєво впливати на функціонування національних економік. Від співпраці компаній з країнами залежить як економічний розвиток, так і виконання їх соціальної місії. Що стосується країн, то діяльність транснаціональних компаній є важливим джерелом податкових надходжень до бюджету. Дослідженням цієї теми є дуже актуальним питанням.

Корпорації створюють робочі місця, використовують місцеві ресурси та стимулюють внутрішній економічний розвиток. Тому першочерговим завданням держави є збереження діючих компаній та залучення нових шляхом створення конкурентного податкового середовища. Складність виконання цього завдання полягає в тому, що транснаціональні компанії намагаються мінімізувати суму податку, що підлягає сплаті, використовуючи кілька систем оподаткування.

Запровадження нових обмежень на діяльність компаній не завжди сприймається цими компаніями позитивно, тому державні податкові стратегії мають бути надзвичайно обережними.

Удосконалення податкової системи українських компаній в сучасних умовах є дуже актуальним питанням. Його рішення матимуть значний вплив на наповнення державного бюджету, подальший розвиток бізнесу, інвестиції в економіку громади та соціальний захист населення. Недоліки податкової системи призводять до негативних наслідків в економіці країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема вдосконалення оподаткування завжди привертала увагу дослідників та експертів, які намагалися

знайти найбільш ефективні підходи до вирішення цієї проблеми. На проблемах звітності про виробництво продукції народного господарства та її оподаткування акцентовано увагу в працях: Андрущенко, Балашов Г., Бутинця Ф., Варналій З., Вишневський В., Геєць В., Грищук А., Дем'яненко М., Єфименко Т., Загорський В., Замасло О., Іванов Ю., Кіндрацька Л., Кірейцева Г., Кміть В., Крисоватий А., Крупка М., Коцупатрого М., Лісовий А., Луніна І., Мединська Т., Молдован О., Моссаковський В., Огійчука М., Плиса В., Приймак І., Тимошенко Ю., Саблука П., Сич О., Соколовська А., Хомін П., Шевченко О. У цих роботах виконано багато досліджень, пов'язаних з існуючими проблемами оподаткування доходів, специфікою їх впровадження в конкретних умовах ринкової перехідної економіки, але питання про роль і місце доходів у податковій системі країни залишається актуальним.

Мета і завдання дослідження полягає у проведенні порівняльного аналізу оподаткування корпорацій у країнах Європейського Союзу та в Україні та надання рекомендацій щодо вдосконалення вітчизняної податкової системи.

Для досягнення поставленої мети, необхідно виконати наступні завдання:

- проаналізувати основні теоретичні питання з обраної тематики, а саме систематизувати наявні визначення поняття «корпорація»;
- вивчити основні аспекти оподаткування корпорацій з точки зору законодавства;
- провести аналіз теоретичних засад оподаткування корпорацій в Україні та в країнах європейського союзу;
- потрібно проаналізувати фінансовий стан корпорації «MERCEDES-BENZ GROUP» на підставі даних фінансової звітності, оцінити її податкове навантаження в умовах України та країн ЄС;
- порівняти системи оподаткування корпорації «MERCEDES-BENZ GROUP» в Україні та країнах європейського союзу з урахуванням основних принципів та підходів до оподаткування;

– за результатами досліджень проведених в попередніх розділах визначити проблеми оподаткування в Україні та країнах ЄС, розробити конкретні пропозиції та рекомендації щодо удосконалення оподаткування корпорацій в Україні на основі позитивного досвіду країн європейського союзу;

– визначити шляхи адаптації європейських податкових пільг та стимулів для корпорацій в європейському союзі з метою їх використання для залучення інвестицій та підтримки розвитку українського бізнесу.

Об'єктом дослідження є методичні та теоретичні засади оподаткування корпорацій в Україні та країнах ЄС.

Предмет дослідження є сукупність фінансових відносин, що виникають між органами виконавчої влади та корпораціями у процесі оподаткування останніх в Україні та країнах ЄС.

Методи дослідження. Для виконання даної роботи використовувались наступні методи, аналіз інформації, порівняння отриманих даних, горизонтальний та вертикальний аналіз, для дослідження фінансового стану підприємства, аналіз трендів та сценаріїв.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використанні при створенні чи перенесенні підприємств до країн Європи, зокрема Німеччини.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків, статистичні дані офіційних сайтів, звіти рейтингових агентств, фінансові звіти тощо.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі досліджено теоретичні засади оподаткування корпорацій в Україні та Європі. Описано порівняльний аналіз систем оподаткування України та країн Європи.

У другому розділі здійснено аналіз фінансового стану підприємства «MERCEDES-BENZ GROUP». Досліджено оподаткування підприємства «MERCEDES-BENZ GROUP» в Україні та Німеччині.

У третьому розділі описані проблеми систем оподаткування в Україні і ЄС та можливість перенесення позитивного досвіду в Україну системи оподаткування ЄС.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ КОРПОРАЦІЙ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС

1.1. Сутність поняття «корпорація» в Україні та країнах Європейського Союзу

У сучасних умовах, у процесі переходу України до ринкової економіки, в нашій країні утворилася велика кількість підприємницьких об'єднань різних організаційно-правових форм з метою координації діяльності членів підприємницьких об'єднань, підвищення конкурентоспроможності продуктів учасників бізнес-асоціацій, демонструють останні науково-технічні розробки, саме тому, що вищезгадані економічні асоціації виконують важливі функції, які є центральними для відповідних економічних систем.

Характер підприємницької діяльності визначено Господарським кодексом України (ст. 42): підприємство – це самостійна, ініціативна, безперервна, самовідповідальна господарська діяльність, яка здійснюється суб'єктами господарювання, спрямована на досягнення економічних і соціальних результатів і отримувати прибуток(додаток А). Економічною основою підприємницької діяльності є приватна власність [1, ст 42].

Господарські товариства можуть створюватися як господарські товариства державного чи міського рівня (ст. 119 ГК України). Господарські товариства створюються у формі асоціацій, товариств, корпорацій, компаній, інших об'єднань господарських товариств, створених законом (ст. 120 ГК України). Основою розвитку підприємництва в Україні є низка законів, указів Президента України, постанов Верховної Ради та Кабінету Міністрів України та інших нормативно-правових документів. Закон України «Про засади державної регуляторної політики

у сфері господарської діяльності» (2003 р.) визначає правові та організаційні засади реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності.

Зазвичай корпорації роблять великі обсяги продажів товарів і послуг, мають багато філій та створюють міжнародний бізнес з іншими закордонними компаніями. Так як вагому частку ринку займають корпорації, то відповідно значні обсяги податків сплачуються великим бізнесом. Як зазначає керівник відділу трансфертного ціноутворення KPMG (міжнародна аудиторсько-консалтингова корпорація) в Україні Володимир Чижиков: «Сумарна виручка великих транснаціональних корпорацій, що направляється в ЄС, становить 60% світового ВВП. У США – 67%, у Китаї – 46%, у Франції та Канаді – 70%, в Італії та Великобританії – 40%. Сукупний дохід транснаціональних компаній від «дочірніх компаній» в Україні становить 17% від загального ВВП» [2]. Дослідження оподаткування корпорацій допомагає в плануванні фінансових ресурсів, зменшення ризиків й забезпечення стійкості при складних економічних умовах. Також допомагає збільшувати конкурентоспроможність на ринку за допомогою знаходження нових способів зниження податкового тягарю, знаходження нових можливостей для отримання податкових пільг, тощо.

Важливо відзначити, що корпорація – є найважливішим інститутом сучасної економіки. Незважаючи на довгу історію становлення та розвитку, термін «корпорація» досі розуміється нечітко. С. П. Кукура зазначає, що корпорація – це складна соціально-економічна та технічна система, що об'єднує різноманітні ресурси; компанії здійснюють спільну діяльність і досягають спільної мети [3].

Ю. Брігем і Дж. Х'юстон визначають корпорацію як належним чином оформлену та зареєстровану економічну одиницю, чії активи відокремлені від особистих активів її власників і менеджерів [4].

У першій українській національній економічній енциклопедії підприємство визначається як колективна форма капіталістичних підприємств, що існують у формі відкритих і закритих акціонерних товариств [5].

В. Г. Полонський, С. В. Белоусова та О. М. Белоусов визначають компанію як організаційно-правову форму діяльності, відокремлену від конкретних осіб, які володіють компаніями в її складі [6].

Термін «корпорація» в країнах континентальної Європи (Німеччина, Франція, Австрія, Нідерланди, Швеція, Норвегія) означає групу людей і капіталу, організованих певним, характерним чином, спільними груповими інтересами для реалізації всіх суспільних благ [7].

Особливо в Німеччині термін «корпорація» стосується юридичної особи, яка є асоціацією, чия незалежність чітко виражена у її відносинах з її членами. Учасникам товариства надаються певні права та обов'язки по відношенню до самого товариства та один до одного. У Німеччині корпорації включають акціонерні компанії, неакціонерні компанії, особливо товариства з обмеженою відповідальністю та інші інституційні асоціації капіталу. У французькому законодавстві про юридичні особи термін «корпорація» не використовується. Для характеристики підприємницьких корпорацій є термін «торгове товариство», статус якого регламентується Торговим кодексом Франції. Відповідно до законодавства Франції юридичними особами приватного права є: компанії, асоціації, асоціації з економічними інтересами та фондами. Кооперативи часто існують у формі товариств з обмеженою відповідальністю або акціонерних товариств зі змінним капіталом. У французькій правовій доктрині товариства з обмеженою відповідальністю іноді називають «гібридними партнерствами», а в італійському праві вони визнаються такими, що мають «можливість мати власну правоздатність», навіть якщо вони не є звичайними юридичними особами [8]. Згідно з законодавством України кожна юридична особа сплачує податки.

Сьогодні між законодавством України та країн ЄС існують досить великі відмінності, які залежать від історії їх розвитку та особливостей національного правопорядку. Цим багато в чому пояснюється відсутність єдиного поняття «корпорація» та вживання його в різних значеннях, а також чітке розмежування організаційно-правових форм компаній у законодавстві ЄС.

Різне тлумачення у внутрішньому законодавстві країн Європейського співтовариства визначення організаційно-правової форми господарського підприємства свідчить про неможливість їх єдиного тлумачення. Як наслідок, український законодавець у контексті євроінтеграції стикається з труднощами у визначенні орієнтирів розвитку корпоративного права.

Постійні зміни у податковому законодавстві впливають на обсяги сплаченого податку. У 2016 році спостерігається зниження кількості корпорацій в Україні (рис. 1.1), також спостерігається різке підвищення інфляції у 2015 році. Ці показники виникли внаслідок економіко-політичної ситуації в Україні. Сформувався несприятливий стан середовища для корпорацій, і тому значно скоротилася їх кількість.

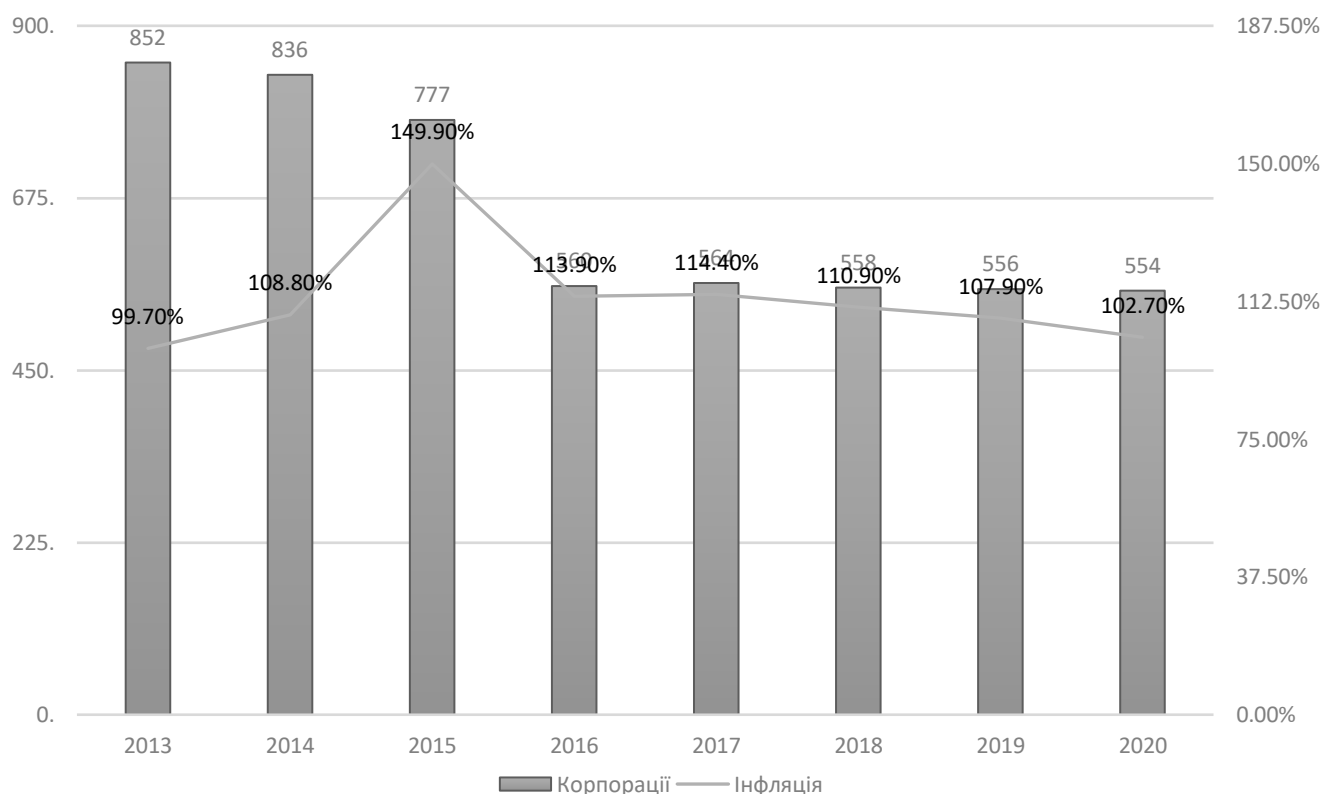

Рисунок 1.1 – Динаміка кількості корпорацій та індексу інфляції за 2013-2020 рр.

Джерело: складено на основі [9].

Отже, законодавство України передбачає декілька форм господарського товариства, такі як асоціація, корпорації, трести та інше. Корпорація є найважливішим інститутом сучасної економіки, тому що об'єм операцій, що проводять корпорації займають велику частку в економіці кожної країни. Але термін "корпорація" кожна країна визначає по-різному, отже й підходить до оподаткування також будуть відрізнятись.

1.2. Історія розвитку оподаткування корпорацій в Україні

Протягом всіх років незалежності відбувалася часта зміна об'єкта оподаткування. У 1991 році набув чинності Закон СРСР «Про податок на прибуток підприємств і організацій», згідно з яким об'єктом оподаткування був прибуток в балансі підприємства, розрахований за сукупним прибутком від реалізації продукції, інших матеріальних цінностей та доходів від позареалізаційної діяльності, які зменшуються на суму витрат на цю діяльність. Максимальна ставка податку в межах рівня прибутку встановлена на рівні 35%. Крім того, ставки податку на прибуток були різні і залежать від сфери діяльності.

Об'єктом оподаткування є сукупний дохід підприємств, зменшений на суму матеріальних витрат і обов'язкових платежів. Крім прибутку в оподаткування включаються також витрати на оплату праці. Ставка податку становить 18 % від доходу. Для спільних підприємств з частковим іноземним інвестуванням ставка податку встановлена на рівні 15%, для посередницької діяльності - 65 %, для грального бізнесу - 70 % [11]. З 1 січня 1995 р. Закон про податок на прибуток було замінено Законом України «Про оподаткування (прибутку) підприємств». Об'єктом оподаткування є підсумок бухгалтерського балансу, розрахований як сукупний прибуток від усіх видів діяльності за звітний період. Базова ставка податку становить 30 %, для сільськогосподарських підприємств - 15 %, для посередницької діяльності - 45 %, грального бізнесу - 60 %. Слід підкреслити, що баланс

оподаткованого прибутку визначено відповідно до принципів бухгалтерського обліку [12].

Закон «Про оподаткування прибутку підприємств» України в редакції 1997 р. запропонував принципово новий підхід до визначення предмета оподаткування. Об'єктом оподаткування є очікуваний прибуток, основою якого є сукупні доходи та витрати підприємства не за конкретну реалізовану продукцію, а за певний період часу. Цей метод розрахунку називається методом рівноваги. За таких умов платники податків мають можливість зменшити податкове навантаження на рівноважний дохід. Прибуток визначається шляхом зменшення сукупного доходу за звітний період на загальну суму витрат платника податку і далі на суму амортизаційних відрахувань. Такий спосіб розрахунку бази оподаткування зумовив появу різноманітних показників прибутку для бухгалтерської та податкової звітності. У бухгалтерському обліку це індекс прибутку, розрахований відповідно до правил бухгалтерського обліку, і для розрахунку оподаткованого прибутку необхідно вести так званий податковий облік, щоб можна було визначити реальну основу для розрахунку доходу компанії [13].

Протягом 1998-2004 років Закон України «Про податок на прибуток підприємств» мав багато змін і доповнень. Раніше прийняті нормативно-правові документи щодо податку на прибуток підприємств, як видається, не були повністю розроблені та не повністю перевірені на практиці. Крім того, найбільша увага приділяється фіскальній функції податків, які доповнюють доходи державних і місцевих органів влади. Найважливіші законодавчі зміни відбулися в 2003-2004 роках, однією з яких було зниження базової ставки податку на прибуток з 30 до 25%.

Сьогодні режим оподаткування прибутку підприємств регулюється положеннями Податкового кодексу України. Реалізація цього правового акту призвела до суттєвих змін у системі оподаткування юридичних осіб. Нововведення Податкового кодексу України у сфері оподаткування підприємств в основному спрямовані на зближення податкового обліку та фінансів, але повною мірою цього гарантувати не можуть.

1 січня 2015 року набрав чинності Закон України від 28 грудня 2014 року № 71 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України (щодо податкової реформи)». Податок на прибуток знову зазнав кардинальних змін, оскільки в новій редакції повністю переглянуто главу III Податкового кодексу. Вихідною точкою цих змін є спроба ліквідації податкового обліку, що дозволить Україні поступово підвищити рівень інтеграції національної системи бухгалтерського обліку в європейську та світову системи, а також дозволить розраховувати оподатковуваний прибуток з використанням податкового диференціалу, що є основою багатьох країн світу та Європи. На сьогодні фінансова звітність підрозділів бухгалтерського обліку є основою для визначення податку на прибуток підприємств [14].

Спрощена система оподаткування – спеціальна система оподаткування, яка запроваджується з метою зменшення податкового тиску та стимулювання малого підприємництва в Україні. Її запроваджено Указом Президента № 727/98 «Про систему спрощення оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва». З 1999 року ним можуть користуватися власники бізнесу. Згодом були внесені зміни до податкового законодавства в частині 1 розділу XIV і з 1 січня 2012 року набула чинності оновлена спрощена система оподаткування, обліку та звітності [15].

Слід зазначити, що перехід на спрощену систему оподаткування згідно з чинним законодавством в Україні є досить обмеженим, тому виникає питання: чи справді оподаткування за спеціальною пільговою системою зменшить податкове навантаження для компаній чи ні. Незважаючи на те, що ця спрощена система оподаткування визначила її ефективність порівняно зі звичайною системою оподаткування, сприяючи розвитку та розширенню малого бізнесу в Україні, водночас вона породжує багато проблем, які потребують швидкого вирішення. Але так як корпорації відносяться до великого бізнесу, то введення спрощеної системи наприкінці 90-х років XX століття не мала особливого впливу на діяльність підприємств. Таким чином, великі підприємства оподатковуються за загальною системою оподаткування.

Відповідно до загальної системи оподаткування компанії повинні платити такі податки [16]:

1. Податок на прибуток. Платниками податку можуть бути лише юридичні особи, резиденти та іноземці. База оподаткування розраховується як різниця між доходом від господарської діяльності та сукупними витратами платника податку. Ставки податку на прибуток підприємств у 2023 році залежать від виду бізнесу та окремих платників податку. Базова процентна ставка становить 18%.

2. Податок на дивіденди. Ставка податку – 5% при виплаті дивідендів від юридичних осіб.

3. ПДВ. Він вираховується з вартості продукту, роботи чи послуги, понесеної на кожному етапі виробництва цього продукту, роботи чи послуги. Він розраховується як різниця між сумою доданої вартості для покупця товару та сумою доданої вартості, яку компанія отримує після продажу. Базова процентна ставка становить 20%.

4. Єдиний соціальний внесок (ЄСВ). Виплачується з чистого доходу – 22%, але не більше 15 мінімальних зарплат.

За сприятливих умов господарювання корпоративний податок можна розуміти як платіж з боку виробництва. Частина доходів держава збирає з юридичних осіб, забезпечуючи їх більш ефективне використання.

НП(С)БО визначають яким чином корпорації повинні розраховувати доходи та витрати в своїй фінансовій звітності. Встановлюються правила до розрахунку амортизації, формування резервів, сплати податків та іншого. Відповідно до різноманітних положень сума оподаткування може бути різною [17].

Законодавство для оподаткування корпорації постійно зазнавало змін. Після розпаду СРСР було введено спрощену систему оподаткування, але вона не мала ніякого відношення до корпорацій, адже спрощена система стосувалась до малого підприємництва. Корпорація оподатковується згідно з податковим кодексом України по загальній системі оподаткування компаній та сплачують такі податки як: податок на прибуток, податок на дивіденди, податок на додану вартість та єдиний соціальний внесок.

Це необхідно для забезпечення існування країни, виконання безпекової функції, надання широкого спектру суспільних благ та послуг, включаючи правоохоронними органами, громадську інфраструктуру, освіту та охорону здоров'я.

Сплата податків сприяє збереженню урівноваженого стану населення країни, що в подальшому позитивно впливає на розвиток корпорацій. У таблиці 1.1 наведені темпи приростів податкових надходжень до бюджету України у 2019-2023 роках сформовані за даними з додатку Б.

За результатами аналізу даних за 2022 рік в Україні спостерігається від'ємний темп зростання всіх податкових відрахувань, порівняно з попереднім роком, що може бути пояснено повномасштабним вторгненням Росії на території України та окупації певних областей. Накопичений ефект цих подій вплинув на кількість податків, сплачених з рентної плати та використання інших природних ресурсів, яка зменшилась на 29% у 2023 році порівняно з 2022 роком.

Податок на прибуток значно зменшився у 2020 та 2022 роках, через спаду економічного становища країни внаслідок пандемію, закриття багатьох бізнесів, обмеженість людей в пересуванні та значною шкодою, заданою об'єктам інфраструктури та підприємствам, а також втратою частини території, де розташовані природні ресурси. Цей негативний вплив може мати довгострокові наслідки для економіки та фінансової стійкості країни.

Таблиця 1.1 – Темпи приросту податкових надходжень до бюджету України у 2019-2023 рр., у %

Різновид податку	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Всього сплачено податків	6%	6%	30%	-14%	27%
ПДФО	20%	7%	17%	8%	39%
Податок на прибуток	11%	2%	36%	-21%	23%
Акцизний податок	4%	12%	17%	-37%	64%

Продовження до табл. 1.1

Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	3%	12%	54%	6%	-29%
ПДВ	1%	6%	34%	-13%	24%
Мито	11%	1%	25%	-31%	55%
Інші податки	39%	-14%	18%	-15%	12%

Джерело: складено на основі [10].

В Україні відбувається зменшення кількості корпорацій та відповідно зниження податкових надходжень до бюджету України, зокрема, що негативно впливатиме на стан економіки. В 2023 році зменшилась рентна плата на 29%, а в 2022 році зменшились:

- загальна кількість податків на 14%;
- податок на прибуток на 21%;
- акцизний податок на 37%;
- ПДВ на 13%
- мито на 31%
- інші податки на 15%.

Зменшення обсягу податків на прибуток пов'язанні з кількістю корпорацій, адже за законом Паретто найбільшу кількість податків на прибуток сплачує відносно маленька кількість корпорацій в країні.

1.3. Порівняльна характеристика оподаткування корпорацій в Україні та країнах ЄС

Практика бухгалтерського обліку та звітності в європейських країнах досить різноманітна. У деяких країнах ЄС законодавство вимагає складання бухгалтерської звітності відповідно до податкового законодавства. Серед таких

країн – Німеччина, яка є лідером цього підходу. У законодавстві Німеччини діє принцип зобов'язання. В інших країнах (наприклад, у Норвегії) діє принцип вибірковості – податкове законодавство дозволяє вибирати між різними системами обліку та звітності. Отримання податкових пільг часто залежить від обраного методу обліку.

В Німеччині існують такі види податків: промисловий податок і корпоративний податок. Німецькі компанії, такі як GmbH (український аналог ТОВ) або AG (український еквівалент АТ та ПрАТ) сплачують корпоративний податок. Відповідно до податкової точки зору Німеччини, компанії є незалежними податковими суб'єктами та несуть відповідальність за обчислення та сплату власних податків. Правовою основою є Закон про податок на доходи корпорацій. Це означає, що в Німеччині немає податкового закону, який можна вважати загальним правовим документом. Базою оподаткування компаній є прибуток від їх діяльності, який розраховується шляхом віднімання витрат на господарську діяльність з отриманого доходу. Доходи та витрати утворюються в поточному процесі бухгалтерського обліку відповідно до принципів бухгалтерського обліку. Однак деякі частини підпадають під дію податкового законодавства, наприклад амортизація основних засобів.

Взагалі країни ЄС не мають уніфікованої податкової системи, але є зусилля щодо гармонізації податкової політики, пов'язаної з непрямими податками, та наближення законодавства, що стосується прямих податків. Правову основу бухгалтерського обліку в Європі складають різноманітні правові акти, які регулюють бухгалтерський облік і звітність у країнах Європейського Союзу (ЄС). Найважливішими документами, які запроваджують стандарти бухгалтерського обліку в ЄС, є:

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) – це набір стандартів, розроблених Федерацією професійних міжнародних бухгалтерських рад (IFAC), спрямованих на визначення фінансових положення про звітність компаній та інших організацій. Більшість країн ЄС використовують МСФЗ як основу для своїх стандартів бухгалтерського обліку.

2. Європейські стандарти фінансової звітності (EFSR) – це набір стандартів, заснованих на МСФЗ, але адаптованих до потреб європейських компаній. EFSR було створено Європейською комісією з регулювання цінних паперів (ESMA) і застосовується в усіх країнах ЄС.

3. Директиви ЄС – Європейський Союз видає директиви, що встановлюють спільні принципи та мінімальні вимоги до фінансової звітності в країнах-членах ЄС. Кожна країна має право включати директиви ЄС у свої національні закони

4. Національні стандарти бухгалтерського обліку - кожна країна ЄС має власні національні стандарти бухгалтерського обліку, які можуть бути доповнені або уточнені вимоги МСФЗ та ЄСФЗ. Наприклад, у Німеччині використовуються німецькі стандарти бухгалтерського обліку (HGB), у Франції – французькі стандарти бухгалтерського обліку (PCG) тощо [18].

Дотримання директив ЄС є обов'язковим для всіх компаній, оскільки гармонізація бухгалтерського обліку та звітності базується на законодавчій основі. З моменту прийняття ці Директиви не зазнали жодних фундаментальних змін, хоча час від часу вони змінювалися та доповнювалися. Під час розробки Четвертої та Сьомої Директив (1978-1983) відбулася гармонізація бухгалтерського обліку в державах-членах ЄС, яка мала велике політичне та економічне значення, запровадивши стандарти бухгалтерського обліку відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності ЄС (МСФЗ). Європейські стандарти фінансової звітності (МСФЗ) Директива ЄС Національні стандарти бухгалтерського обліку Це сприяє створенню спільного європейського економічного ринку та досягненню спільних політичних цілей. Головним наслідком прийняття директив країнами ЄС є надання повної та достовірної картини фінансового стану та результатів діяльності компаній. У результаті бухгалтерська інформація стає більш цінною, актуальною та корисною (особливо для акціонерів, кредиторів та інвесторів) [19], але реалізація спільних цілей супроводжується національними пріоритетами та різноманітними перешкодами з боку політичних партій, податкових органів та корпоративних структур.

Країни, які приймають англо-американську модель бухгалтерського обліку (Велика Британія, Ірландія), зосереджують фінансову звітність на задоволенні інформаційних потреб інвесторів і кредиторів, регулювання бухгалтерського обліку здійснюють регулюючі органи, незалежні від податкової системи [19]. Соціальні відмінності між державами-членами ЄС призвели до 4-ї та 7-ої директив ЄС, які узгоджують та гармонізують ключові елементи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в національному законодавстві кожної країни. Це призвело до змін в оцінці та обліку активів, зобов'язань і власного капіталу, вимог до розкриття інформації у фінансовій звітності та, як результат, аудиту фінансової інформації [20] для понад 7 мільйонів компаній.

Досить актуальним є і питання гармонії. Вітчизняні дослідники вже більше десяти років активно розробляють цю проблему та постійно розробляють нові рекомендації та методики [21].

Зміни у податковому законодавстві впливають на обсяги сплаченого податку. У 2020 році податок на прибуток й прибуток корпорацій таких країн як Бельгія, Чехія, Данія, Франція, Мальта, Швеція негативно вплинула пандемія (табл. 1.2). Після чого в 2021 році показники значно зросли в межах 16-50%. Темпи приросту у 2022 році почали зменшуватися, на що впливали воєнні дії у східній Європі.

Таблиця 1.2 – Податок на прибуток України або прибуток корпорації країн ЄС за 2018-2022 рр., млн. євро

Рік	2018 рік		2019 рік		2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	Сума	Темп приросту	Сума	Темп приросту	Сума	Темп приросту	Сума	Темп приросту	Сума	Темп приросту
Бельгія	19 788	-	17 727	-10%	15 001	-15%	19 192	28%	21 902	14%
Чехія	7 288	-	7 495	3%	6 687	-11%	8 945	34%	11 492	28%
Данія	8 328	-	9 753	17%	9 084	-7%	13 551	49%	11 995	-11%
Франція	63 652	-	68 760	8%	63 586	-8%	73 563	16%	87 769	19%

Продовження до табл. 1.2

Мальта	610	-	684	12%	543	-21%	695	28%	655	-6%
Швеція	14 166	-	14 973	6%	14 471	-3%	18 914	31%	19 988	6%
Україна	2 284	-	2524	11%	2 562	2%	3 483	36%	46	-99%

Джерело: складено на основі [10; 22].

Для порівняння візьмемо Україну та Францію. Суб'єктом оподаткування в Україні та Франції є юридичною особи (підприємства та корпорації). Об'єктом оподаткування корпорації в цих країнах є фінансова діяльність корпорації. Джерелом сплати визначається річна, квартальна звітність підприємства. Головна відмінність системи оподаткування в Україні та Франції є принципи прозорості відкритості оподаткування. Зазвичай у Франції застосовується прогресивна шкала оподаткування, тобто коли податкова ставка залежить від зростання рівня оподаткування доходу платника податку. В Україні ж діє фіксована ставка прибуткового податку яка розглядається як альтернатива прогресивному оподаткуванню. Малі та нові підприємства оподатковуються за пониженими ставками(0-26%, залежно від річного доходу) та великі компанії прибуток яких за податковий період перевищує 763 000 євро сплачують додатковий податок розмір до 45% уцілому.

Для більш глибокого дослідження порівняння проаналізовано ставки корпоративного податку, індекс сприйняття корупції та індекс ведення бізнесу. За статистикою Taxfoundation [23] сформовано діаграму ставок корпоративного податку на територіях Європи (Рис. 1.2). Як бачимо з діаграми то найбільшим ставка податку в такої економічної одиниці європейського союзу як Мальта - це 35%. Друге місце у списку найбільших з податкових ставок на прибуток посідає Португалія (32%). Далі – Німеччина(30%), Італія (28%), Франція(26%) та інші. Україна займає серед них 26 місце і ставка на прибуток складає 18%. Також в є території, які не входять до європейського союзу, але є складовою Королівства Британії та не мають податку на прибуток. Це так звані острів Джерсі, Гернсі та Манн.

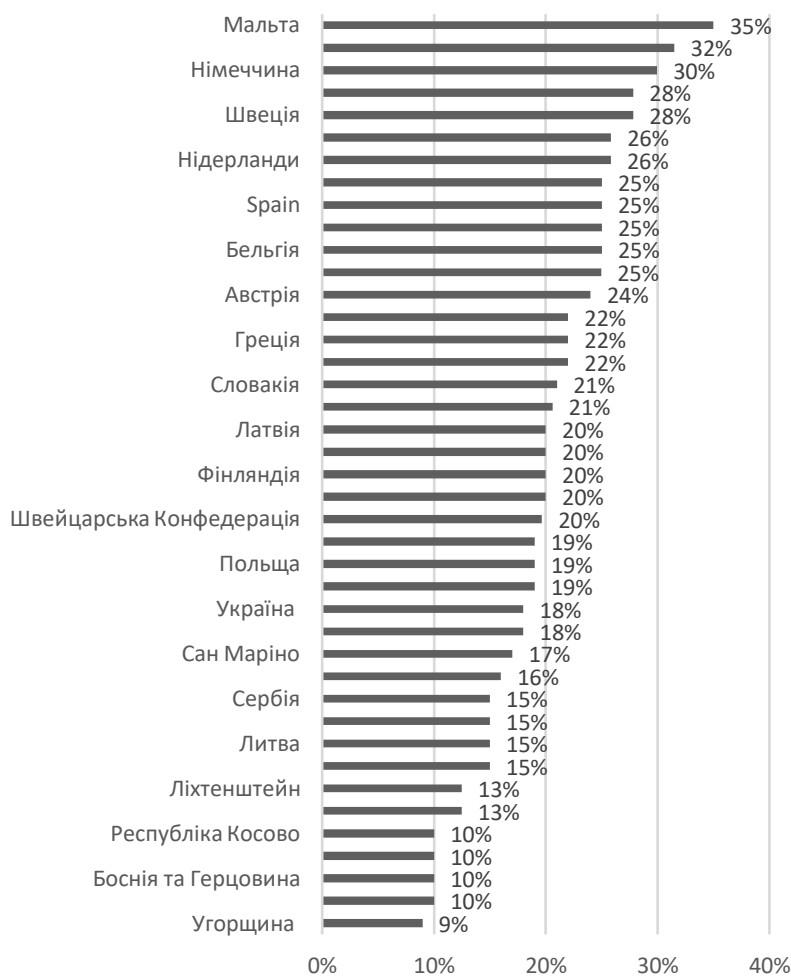

Рисунок 1.2 – Ставки податку на прибуток за 2023 р.

Джерело: складено на основі [23].

Така відмінність у податках різних країн полягає у тому, що зазвичай високо розвинені країни підвищують ставку оподаткування оскільки мають більші видатки, наприклад соціальні витрати. Країни, що розвиваються намагаються знизити податкові ставки, адже така політика допомагає залучати іноземні інвестиції, розвивати економіку, підвищувати продуктивність, та як наслідок підіймати якість життя населення.

За даними Transparency, індекс сприйняття корупції в Україні займає 104 місце у 2019-2023 році. Індекс сприйняття корупції відображає рівень довіри, який може виникнути у потенційних корпорацій, що планують зайти на ринок країни. За останні п'ять років Україна підвищилася у рейтингу на 22 місця. Такий рух сприяє покращенню стану економіки та інвестиційного середовища у країні.

Таблиця 1.3 – Індекс сприйняття корупції (місце)

Крайна	Україна	Німеччина	Швеція	Польща
Рік				
2019 рік	126	9	4	41
2020 рік	117	9	3	45
2021 рік	122	10	4	42
2022 рік	116	9	5	45
2023 рік	104	9	6	47

Джерело: складено на основі [24].

Індекс легкості введення бізнесу складається з світовим банком, та відображає показник регуляції бізнесу державою. Цей індекс враховує різноманітні аспекти, що можуть впливати на підприємницьку діяльність. Згідно з цими даними можна стверджувати, що корпорації будуть намагатися заснувати свою підприємницьку діяльність у країнах з більшим показником - такими як Швеція, Німеччина, Польща.

Таблиця 1.4 – Індекс ведення бізнесу у 2020 р.

Крайна	Україна	Німеччина	Швеція	Польща
Місце	64	22	10	40

Джерело: складено на основі [25].

Основним недоліком чинної системи оподаткування можна вважати те, що вона спрямована на ліквідацію дефіциту бюджету за рахунок виведення доходів від бізнесу. Світова практика показує, що держава має базу для стабільного розвитку лише тоді, коли вона реалізує податкову політику для стимулювання розвитку підприємництва, використовуючи модель еластичної залежності між ставкою оподаткування та темпами зростання економіки податкової бази (зростання виробництва). Суттєвою відмінністю України від Європи є ухилення від сплати

податків. Підпільних компаній в Україні більше, ніж в ЄС, оскільки це явище зумовлене недосконалим законодавством. Існують незаконні форми ухилення від сплати податків, такі як механізм «зустрічних потоків» і механізм «скруток», механізми незаконних виведень активів фіктивними зовнішньоекономічними контрактами, використання «класичних» конвертаційних центрів, існують також так звані легальні форми, які не можна ігнорувати. Витоки цих форм ухилення від закону лежать у суперечливій структурі сучасного бізнесу, складності чинних законів та умов самої ринкової економіки. На думку більшості економістів, «тіньовий бізнес» у багатьох випадках є захисною відповіддю компаній і фірм на неможливість працювати в рамках формальної економіки та існуючого законодавчого сектору. Завдяки агресивному податковому плануванню корпорації також вдаються до ліквідації нематеріальних активів, щоб зменшити реальні прибутки. Група компаній зі штаб-квартирою в юрисдикціях із низьким рівнем оподаткування, які володіють інтелектуальною власністю (ІВ), передає роялті, ліцензії та торговельні марки дочірнім компаніям, які працюють у цих юрисдикціях і мають вищі податкові ставки. Крім того, країни з розгалуженою мережею податкових угод і низькими ставками податку на дивіденди, такі як Бельгія, Ірландія, Нідерланди та Швейцарія, визнали доцільним заснувати ліцензовані та регульовані фіктивні холдингові компанії.

За допомогою оптимальної системи оподаткування державні активи розподілятимуться рівномірно, а загальна вигода від прибутку компаній збільшиться. Однак податки можуть негативно вплинути на бізнес-операції, а також спотворити ціни на товари, що призведе до нецільового використання обмежених ресурсів. Встановлюючи податки, держава впливає на економічні процеси: збільшуючи податковий тягар в одних випадках і зменшуючи його в інших, держава може змінити бажаний напрямок ведення бізнесу, навіть незважаючи на те, що ці дії іноді мають небажані наслідки. Тому одним із важливих завдань будь-якої влади є оптимізація рівня оподаткування, щоб стимулювати бізнес і забезпечити достатні надходження до бюджету. З огляду на вищевикладене, альтернативну систему

оподаткування необхідно розглядати як одне із законодавчих рішень для зменшення податкового тягаря для бізнесу.

Отже, система України та Євросоюзу на даний момент має значні відмінності. Вони покладені в основі податкової системи, наприклад принцип прогресивного оподаткування Франції та фіксована ставка прибуткового податку України. Країни Євросоюзу повинні підтримувати рівень соціальних витрат, тому тримають значення податків на високому рівні. Україна ж прагне до залучення інвестицій, розвитку економіки, що відображається у відносно низьких податках.

Правова база бухгалтерського обліку, як в Європі, так і в Україні, була створена наприкінці минулого століття. Однак це лише основа для того, щоб вітчизняні та іноземні суб'єкти продовжували будувати інноваційну систему бухгалтерського обліку. Як в Україні, так і в Європі все більше компаній використовують міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для регулювання принципів і правил фінансової звітності. Міжнародні стандарти передбачають найбільш важливі та суттєві моменти, від яких залежить створення фінансових результатів діяльності компанії. Основною відмінністю є використання різних нормативних документів.

В Україні основним джерелом законодавчого регулювання бухгалтерського обліку є Податковий кодекс, Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та інші закони, прийняті уповноваженими органами. У ЄС найважливішими документами є Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та Європейські стандарти фінансової звітності (ЕСФЗ). Ці документи встановлюють загальноприйняті правила та принципи бухгалтерського обліку, яких повинні дотримуватись компанії. Іншою відмінністю є підхід до оцінки та представлення активів, зобов'язань і фінансових результатів. Українська система бухгалтерського обліку базується на принципі відображення реальної вартості активів і зобов'язань. В ЄС використовуються принципи ринкової вартості та правдивого відображення. Це означає, що компанії повинні оцінювати активи та пасиви на основі поточної ринкової вартості.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА «MERCEDES-BENZ GROUP»

2.1. Організаційно економічна характеристика підприємства «MERCEDES-BENZ GROUP»

Mercedes-Benz – це німецький бренд розкішних автомобілів, що належить групі Mercedes-Benz AG, Німеччина [26]. Mercedes-Benz AG виробляє розкішні споживчі автомобілі та легкі комерційні автомобілі під брендом Mercedes-Benz. З листопада 2019 року важкі комерційні автомобілі (вантажівки та автобуси) експлуатуються під брендом Mercedes-Benz Daimler Truck, колишнім підрозділом Mercedes-Benz Group, який став незалежною компанією, заснованою наприкінці 2021 року. Ця компанія стала найбільшим у світі брендом автомобілів класу люкс, продавши 2,31 мільйона легкових автомобілів. Витоки бренду лежать у Mercedes 1901 року Daimler-Motoren-Gesellschaft і Benz Patent-Motorwagen 1886 Карла Бенца, якого багато хто вважає першим двигуном внутрішнього згоряння в самохідному автомобілі. Слоган бренду: «Найкраще або нічого».

Mercedes-Benz походить від першого двигуна внутрішнього згоряння Карла Бенца в автомобілі, який можна побачити в Benz Patent Motorwagen – фінансованому за рахунок приданого Берти Бенц і запатентованому в січні 1886 року – і Готліб Даймлер та його інженер Вільгельм Майбах переробили карету з додаванням бензинового двигуна, що був представлений пізніше того ж року. Автомобіль Mercedes вперше був випущений на ринок Daimler Motoren Gesellschaft (DMG) у 1901 році [27].

Mercedes-benz – це корпорація, що виробляє широкий асортимент автомобілей: для пасажирського та вантажного перевезення, легке та важке комерційне обладнання, спортивні автомобілі. Заводи цієї корпорації розташовані

по всьому світу, окрім Австралії та Індонезії. Компанія виготовляє автомобілі з відмінною якістю та довговічністю. У 2005 році Mercedes за даними GD Power понизив до середнього рівня початкової якості [28]. Але вже у 2011 році ця компанія відмітила якість та надійність збірки обладнання вище середнього [29]. Загальна кількість працівників компанії Mercedes-benz Україна на 31 грудня 2021 року складала 323 людини. При цьому кількість жінок - 83 людини, що становить 25% [30].

Компанія Mercedes-benz Україна надає великий спектр послуг підприємства:

1) основний вид діяльності – це продаж автомобілей (номенклатуру складають різноманітні види автомобілей: хетчбеки, седани, універсали, SUV, купе, кабриолети та родстери, мінівени, електричні моделі, комерційні мікроавтобуси. Такий різновид продукції зумовлений прагненням компанії задовільнити потреби цільової аудиторії якомога більшого сегменту ринку);

2) сервісне обслуговування: система сервісного обслуговування автомобіля регулярно вдосконалюється, щоб зробити її більш зручною та доступною. Постійно відбувається навчання персоналу та підвищення кваліфікації спеціалістів, адже сучасні технології потребують відповідних фахівців;

3) ремонтування автомобіля: при нагальній потребі, компанія пропонує відновлення автомобіля;

4) продаж запасних частин;

5) гарантійне ведення автомобіля;

6) продаж аксесуарів для комфортного користування автомобілем.

Сучасні умови ведення бізнесу вимагають від підприємців швидкої реакції на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища, що безпосередньо впливає на рентабельність бізнесу та зумовлено низкою причинних факторів. До внутрішніх факторів належать обсяг і структура активів компанії, насамперед ціна і структура капіталу, якість управління активами і капіталом, здатність генерувати необхідні фінансові результати та інші фактори. Вплив цих факторів можна врахувати на

основі загальної оцінки фінансової ситуації, професійної інтерпретації результатів і швидкого вжиття відповідних заходів для її посилення, що в кінцевому підсумку разом сприятиме підвищенню ефективності управління та розширенню можливостей розвитку для бізнесу (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Необоротні активи підприємства «Mercedes-Benz Україна», за 2019-2023рр., тис. грн.

Номенклатура фінансового звіту	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення 2019-2023	
						Абсолютне, тис,грн	Відносне, %
I, Необоротні активи Нематеріальні активи	17	10	129	100	73	56	329%
первісна вартість	328	328	466	466	466	138	42%
накопичена амортизація	311	318	337	366	393	82	26%
Незавершені капітальні інвестиції	1 177	20 908	36 804	40 675	40 069	38892	3304%
Основні засоби	207 733	23 126	30 951	16 046	20 487	-187246	-90%
первісна вартість	273 958	49 302	58 746	43 879	51 219	-222739	-81%
знос	66 225	26 176,00	27 795	27 833	30 732	-35493	-54%
Відстрочені податкові активи	9 681	106	114	184	317	-9364	-97%
Усього за розділом I	218 608	44 150	67 998	57 005	60 946	-157662	-72%

Джерело: складено на основі [31].

Нематеріальні активи у 2023 році збільшились на 329% у порівняно з 2019 роком. Такі дані вказують на інвестування в патенти, торгові марки тощо. Первісна вартість зростає на 42%. Основні засоби зазнали зменшення на 90%, що свідчить про недостатнє інвестування в нове обладнання. Необоротні активи були зменшені на 72%. У 2020 році спостерігалось значне зменшення основних

засобів. Під час пандемії компанія почала скорочувати підприємства, магазини тощо. У 2021 році компанія почала відновлювати свої виробничі можливості.

Запаси зменшились на 9% у 2023 році, у порівняно з 2019 роком (додаток В). Запаси у 2023 році складаються на 2% з виробничих запасів та 98% товарів. Тобто компанія збуває товари, не виготовляючи нічого самостійно.

Дебіторська заборгованість зазнала змін через зниження попиту на продукцію.

Населення, що було обмежено в своїх доходах не потребувало покупок у вигляді дорогих автомобілей, адже люди переважно сиділи вдома. Запаси збільшились за рахунок позитивного приросту прибутку у 2021 році.

Таблиця 2.2 – Власний капітал підприємства «Mercedes-Benz Україна», за 2019-2023рр., тис. грн.

Номенклатура фінансового звіту	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення 2023-2019	
						Абсолютне, тис,грн	Відносне, %
I, Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	6 402	6 402	6 402	6 402	6 402	0	0%
Резервний капітал	34 122	34 122	34 122	34 122	34 122	0	0%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	150 806	249 025	292 795	312 259	341 657	190 851,00	127%
Усього за розділом I	191 330	289 549	333 319	352 783	382 181	190 851,00	100%

Джерело: складено на основі [31].

Зареєстрований (пайовий) капітал та резервний капітал залишились незмінними протягом 5 років.

Нерозподілений прибуток збільшився на 127% у період 2019-2023 рр. Власний капітал збільшився на 100% з 2019 року.

У 2021 році було отримано найбільший чистий дохід від реалізації продукції. Разом з чистими доходами від реалізації продукції зросли також і витрати. Найбільший чистий фінансовий результат був у 2023 році, що було спровоковано високим чистим доходом від реалізації, та нижчою собівартістю, порівняно з 2021 роком. Також вплив мав перенесення введення з 1 січня 2020 р. стандарту Євро-6 відкладено до 2025р. (закон №2078-1 від 03.12.2019 р.). Реалізація цього закону дозволить адаптуватися ринку нових транспортних засобів до поетапного запровадження в країні вимог екологічної безпеки, включаючи в майбутньому стандарт “ЄВРО-6”, та усунути ризики створення тіньових схем ввезення нових автомобілів (екостандарту “ЄВРО-5”) як таких, що були у використанні.

Відкриття ринку землі також стимулює зростання ринку нових автомобілів. Крім того, з січня 2021г. відбулося черговий етап зниження ввізного мита на автомобілі з ЄС – у середньому на 1%, у зв'язку із створенням асоціації з ЄС (табл.2.3).

Таблиця 2.3 – Порівняння темпів зростання доходів та витрат корпорації «Mercedes-Benz Україна» за 2019-2023 роки, тис. грн.

Назва рядка	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення 2023-2021	
						Абсолютне, тис,грн	Відносне, %
Темп зростання доходу	100,00	129,76	140,03	62,69	148,17	48,17	48%
Темп зростання витрат	100,00	104,84	159,54	54,63	133,25	33,25	33%

Джерело: розраховано автором на основі [31].

З 2020 року спостерігається збільшення чистого прибутку компанії на 39%, тому що темп зростання доходу складає 48%, при темпі зростання витрат – 33% (табл. 2.4). У 2022 році прибуток склав 194 000 грн, що складає 0,14%, відповідно до 2021 року. Такі результати є наслідком військових дій на території України, адже через політичну ситуацію ріст попиту на автомобілі зменшився. З початком

військового вторгнення Росії в Україну продажі нових автомобілів скоротилися в десятки разів.

Протягом 2020 року в Україні на облік було поставлено 85 450 нових легкових автомобілів. Таким чином, за рік український ринок нових легкових автомобілів скоротився всього на 3,4%. При цьому, у 2020 році шість з дванадцяти місяців демонстрували позитивну динаміку у річному обчисленні: січень (+34%), лютий (+21%), червень (+12%), липень (+10%), вересень (+6%), грудень (+7%). Негативний результат формувався у березні (-15%), квітні (-47%), травні (-15%), серпні (-16%), жовтні (-6%), листопаді (-17%).

Порівняно з 2019 роком на 15% зменшився ввезення б/в транспорту (401 334 шт.). На 5,7% порівняно з 2019 роком зменшилися внутрішні перепродажі і склали 912 тис. продажів. У структурі сегментації ринку новий автотранспорт займає лише 7%.

Причиною цього є вкрай низька споживча активність на ринку нових авто, що склалася ще до пандемії COVID-19, викликана як падінням купівельної спроможності населення, орієнтованого на сегмент недорогих автомобілів, так і політикою лібералізації імпорту техніки, що була у використанні, яка кардинально змінила структуру попиту на авторинку України [32].

Таблиця 2.4 – Аналіз фінансових результатів діяльності корпорації «Mercedes-Benz Україна» за 2019-2023 рр., тис. грн.

Рік	Чистий фінансовий результат: прибуток, тис.грн	Абсолютне відхилення, тис.грн	Відносне відхилення, %
2019 рік	70 708,00	-	-
2020 рік	98 219,00	27 511,00	39%
2021 рік	133 770,00	35 551,00	36%
2022 рік	133 964,00	194,00	0,14%
2023 рік	154 498,00	20 534,00	15%

Джерело: розраховано автором на основі [31].

Спостерігається зниження темпу росту чистого фінансового результату. Це є наслідком багатьох факторів, таких як війна в Україні, пандемія у світі, економічна криза після пандемії, міграція населення в Україні тощо.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну спричинило внутрішні міграції населення в Україні. Внаслідок цього попит на купівлю автомобілей сильно знизився, адже населенню першочергово необхідно було закрити базові потреби в безпеці. Пандемія також сильно вплинула на попит у автомобілях, більше людей були переведені на дистанційну роботу, що відміняло потреба в використанні транспортом.

Таблиця 2.5 – Аналіз операційних витрат корпорації «Mercedes-Benz Україна» за 2020-2023 рр., тис. грн.

Назва рядка	2019, тис. грн	2020, тис. грн	2021, тис. грн	2022, тис. грн	2023, тис. грн	Абсолютн е відхиленн я 2023- 2019	Відносне відхиленн я 2023- 2019
Матеріальні затрати	150 495	349 012	226 685	179 355	244 510	(104502)	70%
Витрати на оплату праці	81 619	99 224	132 430	99 700	137 608	38384	139%
Відрахування на соціальні заходи	17 032	20 676	27 658	21 343	28 580	7904	138%
Амортизація	7 642	5 358	4 832	3 748	3 150	(2208)	59%
Інші операційні витрати	80 648	91 139	107 429	77 835	104 411	13272	115%
Разом	337 436	565 409	499 034	381 981	518 259	(47150)	92%

Джерело: розраховано автором на основі [31].

Операційні витрати корпорації Mercedes-Benz Україна були збільшені по всім статтям, окрім амортизації.

Матеріальні затрати зросли у 2023р. в порівнянні з 2020р., на 62 %, витрати на оплату праці були підвищені на 69% 2023р. у порівняно з 2020-м роком,

відрахування на соціальні заходи також зросли пропорційно оплати праці, інші операційні витрати були підвищені на 29 %, та разом операційні витрати загалом зросли на 54% у 2023р. порівняні з 2020-м роком.

Це пов'язано з підняттям цін на паливо на електроенергію, інфляцію, складне економічне становище в Україні, що призвело до збільшення витрат.

Таблиця 2.6 – Статистика збуту товару за регіонами підприємства «Mercedes-Benz Україна» за 2020-2023 рр., тис.грн.

Регіон	Продажі легкових автомобілей	Частка продажів від загальної кількості
Київ та Київська область	34 110	40%
Дніпропетровська область	6 792	8%
Харківська область	6 438	8%
Одеська область	3 856	5%
Львівська область	3 467	4%
Запорізька область	3 395	4%
Донецька область	3 117	4%
Полтавська область	2 893	3%
Вінницька область	2 201	3%

Джерело: розраховано автором на основі [32].

Найбільшу частку продажів за 2020 рік займає Київ та Київська область, що складає 40%, від загальних продажів легкових автомобілей країни.

Тим самим компанії при розробці маркетингової стратегії потрібно орієнтуватись на цільову аудиторію Києва [32].

Також в Україні ввели додатковий транспортний податок на автомобілі. Враховуючи, що мінімальна заробітна плата з 1 квітня 2024 року становить 8000 гривень, оподатковується як легковий автомобіль тот транспортний засіб,

середньоринкова вартість якого становить понад 2 512 500 гривень. Ставка транспортного податку є фіксованою – 25 000 гривень на рік за транспортний засіб, що підлягає оподаткуванню [34]. Це нововведення зменшуватиме попит на автомобілі.

Таблиця 2.7 – Аналіз індексу інфляції за 2019-2023 рр., %.

Рік	Індекс інфляції, у %, відповідно до попереднього місяця
2019 рік	104,1
2020 рік	105,0
2021 рік	110,0
2022 рік	126,6
2023 рік	105,1

Джерело: складено на основі [33].

Індекс інфляції провокує підвищення цін на продаж автомобілей. Тим самим піднімаючи чистий фінансовий дохід.

Таблиця 2.8 – Аналіз індексів цін виробників за 2019-2023 рр., тис.грн.

Рік	Індекс цін виробників, у %, відповідно до попереднього місяця
2019 рік	92,5
2020 рік	114,7
2021 рік	162,3
2022 рік	138,3
2023 рік	116,4

Джерело: складено на основі [33].

Зростання індексів цін виробників може бути передвісником вищих темпів споживчої інфляції; Тому його зміни є ознакою ранньої інфляції. Крім того, індекс

цін виробників показує ступінь зміни купівельної спроможності національної валюти.

Таким чином Mercedes-Benz Україна є дочірньою компанією Mercedes-Benz Group AG. Компанія займається продажем автомобілей, їх сервісним обслуговуванням. Протягом останніх 5 років, на підприємстві зменшувались основні засоби та запаси через нестабільні ситуації в Україні та світі. Проте компанії вдалось зберегти позитивну динаміку чистого фінансового результату, зменшуючи витрати підприємства.

2.2. Порівняльна характеристика оподаткування підприємства «MERCEDES-BENZ GROUP» в Україні та Німеччині

Понад 28 років дилерський центр представляє бренд та надає широкий спектр послуг із продажу та сервісного обслуговування автомобілів Mercedes-Benz. Під час здійснення підприємницької діяльності компанія «Mercedes-Benz Україна» знаходить на загальній системі оподаткування. У 2020 році, відбулося значне збільшення витрат податку на прибуток, чистого доходу від реалізації та собівартості виробленої продукції, через всесвітню кризу – пандемію відбулося підняття цін. У 2022 році зменшились витрати, проте і були зменшені чистий дохід від реалізації продукції, та відповідно собівартість. Ці два показники компенсували один одного, тому витрати з податку на прибуток майже не змінились у порівнянні з попереднім роком.

Також сплачуються податки з ПДФО та ВЗ. Але ці відрахування стягують з працівників, компанія у цьому процесі є виключно податковим агентом. Відраховується єдиний соціальний внесок який є важливим податком для великих корпорацій. Цей податок замінює чотири податки: загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, соціальне страхування, страхування у зв'язку з втратою

працевдатності та страхування від нещасного випадку. Компанія надає податкову інформацію щомісячно та загальну фінансову звітність один раз на рік.

За умови що компанія розташовуватиметься у Німеччині, вона сплачуватиме корпоративний податок за ставкою 15%, додатковий солідарний збір – 5,5%. У Німеччині зазвичай податкові декларації подаються до 31 липня один раз на рік. При умові розташування корпорації у Польщі, компанія сплачуватиме податки у розмірі 19%. Податкова декларація надається один раз на рік протягом трьох місяців закінчення року (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Моделювання витрат на оподаткування «Mercedes-Benz Україна» за 2019-2023 рр., тис. грн.

Назва \ Рік	2019, тис. грн	2020, тис. грн	2021, тис. грн	2022, тис. грн	2023, тис. грн
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	86 378	119 732	163 166	163 394	188 418
Витрати з податку на прибуток в Україні	15 670	21 513	29 396	29 430	33 920
Витрати з податку на прибуток у Німеччині	12 957	17 960	24 475	24 509	28 263
Додатковий збір у Німеччині	1295,67	1795,98	2447,49	2450,91	2826,27
Разом податків у Німеччині	14 252	19 756	26 922	26 960	31 089
Витрати з податку на прибуток у Польщі	16 412	22 749	31 002	31 045	35 799

Джерело: складено на основі [30].

Таким чином, при умові, що компанія розташовуватиметься у Німеччині, вона сплачуватиме податки у меншому обсязі. Якби компанія розташовувалась у Польщі, то Mercedes-Benz сплачував би більші податки, ніж в Україні.

Mercedes-Benz Group вважає себе відповідальною корпорацією, яка прагне дотримуватись податкових зобов'язань, що діють у всьому світі, і відповідально використовувати державні субсидії. Роблячи це, Mercedes-Benz Group також хоче виконати свою соціальну та етичну відповідальність.

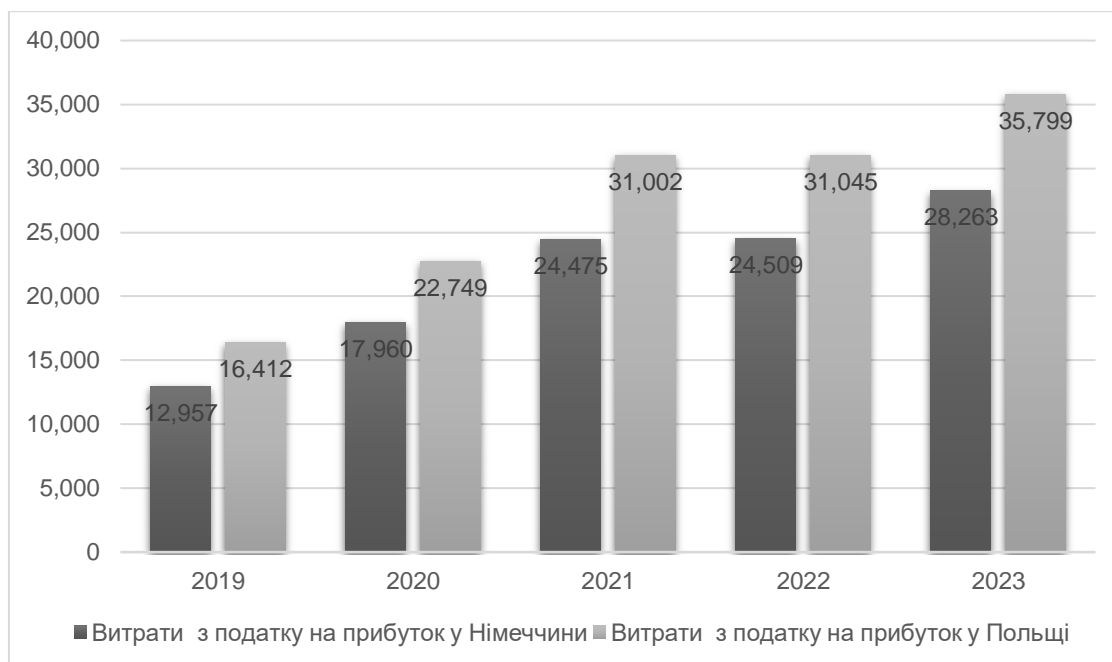

Рисунок 2.1 – Порівняння динаміки витрат з податку на прибуток «Mercedes-Benz Україна» у Німеччині та Польщі за 2019-2023 рр., тис. грн.

Джерело: складено на основі [30].

Податкова стратегія Mercedes-Benz Group орієнтована, зокрема, на такі принципи:

– Використовуючи ефективні, високоякісні та надійні експертизи, процеси, системи, методи та засоби контролю, Mercedes-Benz Group прагне забезпечити виконання податкових зобов'язань корпоративних організацій і підтримку стандартів доброчесності.

– Відповідно до принципу добросовісного корпоративного оподаткування, Mercedes-Benz Group здійснює законну, проактивну та неагресивну діяльність з податкового планування на основі економічних міркувань («податок слідує за бізнесом»). Група Mercedes-Benz також прагне зробити свою співпрацю з податковими органами ще більш прозорою та конструктивною. Водночас він захищає свої правові позиції та представляє свої інтереси там, де вважає це доцільним і законним.

Податкова стратегія Mercedes-Benz Group, визначена Правлінням Mercedes-Benz Group AG, встановлює рамки для дій, уточнюється та реалізується через

організаційні та змістовні політики, специфікації та інструкції. Податкова стратегія регулярно перевіряється на необхідність коригування.

Податкова політика регулює відповідальність, завдання та обов'язки персоналу Mercedes-Benz Group, якому доручено вести податкові справи. Крім того, вони містять конкретні вказівки щодо дотримання законодавства та, таким чином, підвищують обізнаність працівників щодо питань, пов'язаних з податками. Керівництво отримує інформацію через щомісячні звіти, постійні регулярні комунікації та за потреби щодо відповідних податкових тем, а також бере участь у процесах дотримання: регулярні зустрічі фінансового директора з керівником податкової служби; регулярне інформування Спостережної ради щодо ризиків і можливостей, а також поточних регуляторних питань. Відповідно до Кодексу доброчесності, про навмисні порушення зовнішніх та/або внутрішніх податкових вимог необхідно повідомляти та розслідувати. Те саме стосується будь-якої нездатності внести виправлення в процедури, виконані помилково, як зазначено у внутрішній політиці щодо порушення правил Mercedes-Benz Group.

Система управління дотриманням податкових вимог з метою забезпечення дотримання податкового законодавства в усій групі Mercedes-Benz Group створила систему управління дотриманням податкових вимог (Tax CMS). Податкова CMS є окремим підрозділом внутрішньої системи управління відповідністю Mercedes-Benz Group.

Невід'ємною частиною податкової CMS є активне управління податковими ризиками, узгоджене в усій Mercedes-Benz Group. Його завданням є моніторинг та контроль за виконанням податкових зобов'язань та підтримка відповідальних у цьому відношенні. Крім того, він слугує для виявлення та зменшення податкових ризиків у Групі та будь-яких пов'язаних особистих ризиків активних працівників. Система включає численні заходи – наприклад, безперервний моніторинг податкових ризиків і включення питань податкових ризиків у систему внутрішнього контролю та процес управління ризиками в масштабах Mercedes-Benz Group відповідно до політики управління ризиками.

Комбінована ставка податку включає податок на прибуток підприємства Mercedes-Benz Group у Німеччині, податок на торгівлю та надбавку на солідарність. Відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання є нетто. Будь-яке податкове зобов'язання, що виникає в результаті, визнається як відстрочене податкове зобов'язання в балансі. Будь-які отримані податкові активи не визнаються в балансі, оскільки не використовується можливість капіталізації.

У грудні 2021 року ОЕСР опублікувала рекомендації щодо нової глобальної системи щодо мінімальних рівнів оподаткування з метою запобігання ерозії податкової бази та переміщенню прибутку (BEPS) великими транснаціональними компаніями. Станом на дату балансу правила 2 рівня BEPS були переведені в законодавство Німеччини законом про забезпечення глобального мінімального рівня оподаткування для багатонаціональних груп підприємств (Mindeststeuergesetz – MinStG) і застосовуються до Mercedes-Benz Group AG з 1 січня 2024.

РОЗДІЛ 3

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПОЗИТИВНИХ АСПЕКТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

3.1. Проблемні аспекти систем оподаткування в Україні та ЄС

Інтеграція України до Європейського співтовариства є стратегічним завданням економічної політики держави на сучасному етапі розвитку. Передумовою реалізації цього завдання є адаптація українського законодавства, зокрема податкового, до вимог ЄС. Результатом може стати створення регуляторного середовища, близького до того, яке вже існує в державах-членах Співтовариства. Без вивчення досвіду та практики країн-членів ЄС неможливо вжити заходів щодо адаптації національного податкового законодавства до стандартів ЄС. З огляду на це вивчення податкового досвіду країн Європейського Союзу набуває особливої актуальності.

У країнах з ринковою та перехідною економікою підприємці вважають податкові питання (адміністрування податків та податкові ставки) основною перешкодою для розвитку бізнесу. Уряди країн з економікою, що розвивається, усвідомлюють необхідність зниження податкового тиску на компанії та оптимізації адміністрування податків. У країнах ОЕСР за останні 20 років значно зріс обсяг податкових кредитів.

Існує два основних типи податкових кредитів: ті, які передбачають податковий кредит або зменшення оподатковуваного доходу, і ті, які передбачають відшкодування сплачених податків. Програми стимулювання відрізняються базою оподаткування та спеціальними умовами цільових програм. Некомерційним компаніям, субпідрядникам, іноземним науковим дослідженням і різним видам наукових досліджень пропонується багато стимулів і податкових пільг. Різним галузям також надаються різні стимули, особливо передача технологій, промислове

впровадження результатів досліджень, розробка високотехнологічних продуктів тощо. Через змішаний характер політичних заходів важко визначити реальну ефективність зниження податків. схема.

Оподаткування в Україні залишається найбільшою перешкодою для розвитку бізнесу. Українське законодавство не створює єдиної системи і суперечить одне одному. За результатами дослідження [35] у 2003 році майже три чверті респондентів визначили головною проблемою:

- високі податкові ставки;
- постійна зміна законодавства;
- велика кількість податків;
- часта зміна форматів звітності.

Компанії платять в середньому 9-12 податків і обов'язкових відрахувань. Система перевантажена безліччю дрібних податків, а вартість розрахунків, контролю та управління перевищує суму, що підлягає сплаті.

Ще однією проблемою будь-якої економіки є корупція. Слід зазначити, що фізичні та юридичні особи всіляко намагаються зменшити суму податку до сплати. Адже приховані від податків гроші можна обміняти на якісь окремі товари або спрямувати на розвиток виробництва та бізнесу, на зарплати чи інвестиції. Саме така позиція платників податків визначає їх бажання не платити податки.

По-перше, на існування проблеми ухилення від сплати податків в Україні впливає сприйняття наших людей, більшість з яких не вважають це серйозним злочином.

Важливо також зазначити, що бажання збагатитися не є єдиною причиною ухилення від сплати податків. Причини несплати податків умовно поділяють на п'ять груп: економічні, політичні, технічні, правові, етичні та психологічні. Економічні причини податкових злочинів включають: економічний спад компаній і людей [36].

Важливим фактором є занадто високе податкове навантаження для платників [37]. За рахунок зменшення обсягу неефективних податків зменшиться

податкове навантаження на суб'єкти господарювання та покращаться умови для розвитку підприємницької діяльності на регіональному рівні.

У німецькому законодавстві такого визначення як корупція не існує. В Україні подано конкретне значення такого явища. Корупція — це зловживання службовим становищем, надання чи отримання хабара, зловживання повноваженнями, підкуп з метою отримання особистої вигоди.

В Україні та Німеччині були створені неурядові громадські організації, які проводять боротьбу з корупційними правопорушниками, проте в країнах відсутній успіх в боротьбі з корупцією. Головною причиною неможливості викоринити корупцію є проникнення цього явища в усі сфери життя людини. Суспільство сприймає корупцію як звичне явище, з яким не потрібно боротися. Другою причиною є боротьба з наслідками корупції, а не з її причинами.

Протягом історії людства збір податків завжди значною мірою покладався на технології. Нещодавні досягнення в цифровізації сучасних фінансових операцій створили безпрецедентні виклики та створили нові можливості для адміністрування податків. Століттями податкові органи намагалися використовувати передові технологічні досягнення для збору справедливіших податків з людей. З цифровою трансформацією економіки, що триває, також є багато можливостей, від яких податкові фахівці можуть отримати безпосередню користь.

Найбільшою проблемою є перетворення фізичних документів на електронні. Система збору податків має структуру даних і значною мірою покладається на паперовий документообіг. З початку 21-го століття податкове адміністрування почало переходити на електронні записи, крок, який стає все більш популярним у бізнес-секторі.

Зростаюче використання безготівкових платежів (через мобільні телефони та інші мобільні інструменти) сприяє цифровій трансформації. Такі платежі легко перевіряються податковими органами та часто залишають електронний слід, який можна перевірити. Цифровізація полегшує повсякденну роботу міністерств,

зменшуючи адміністративний тягар і даючи чиновникам більше часу, щоб зосередитися на діяльності податкової реформи.

Крім того, цифровізація також допомагає податковим органам спростити процеси та зменшити навантаження на платників податків у дотриманні законодавства. Цифрова трансформація також зумовлена швидким зростанням електронної комерції. Очікується, що у високотехнологічних країнах світу електронна комерція зросте на 24% між 2020 і 2025 роками, що зробить її дедалі важливішою частиною бази оподаткування [38].

З урахуванням швидкого розвитку цифровізації податкова сфера в майбутньому може мати зовсім іншу форму:

1. Фінансові установи мають доступ до зашифрованої облікової системи, яка б дозволяла збір інформації в режимі реального часу без необхідності зберігати великі обсяги даних платників податків .

2. Рішення податкових органів все більше підтримуватимуться та доповнюватимуться штучним інтелектом, але податкова система потребуватиме ретельного моніторингу.

3. Податкові органи стануть сховищем для все більшої кількості державних даних, стаючи центральною ланкою в процесі формування економічної політики, перевірки економічних операцій і допомагаючи відповідним податковим органам робити точніші прогнози.

4. Податкові системи можуть стати більш зручними для користувачів: пов'язані послуги можуть включати попередню заявку на відшкодування податків, самообслуговування платників податків та подання персональних даних, а також обмін інформацією з клієнтами для прискорення процесу схвалення кредиту та відповіді на запити від дослідників і місцевих громад щодо конфіденційних податкових даних.

5. Податковим органам необхідно спростити комунікаційний інтерфейс між платниками податків та податківцями.

Цифрова природа податкових послуг, труднощі з новими формами інтегрованого розвитку та оцінка цінності даних підняли потребу в більш високому попиті на обробку збору податків і вразливості податкових проблем.

Ідентифікація платників податків стає дедалі складнішою, межі суб'єктів оподаткування дедалі розмитішими, а проблема розмивання та втрати бази оподаткування стає дедалі гострішою. Країни ведуть напружену гру щодо того, як збирати податки цифровим способом, просуваючи електронні тарифи та податки на цифрові послуги.

Цифрова модернізація та інтелектуальна трансформація є не лише необхідною умовою та головною запорукою реалізації спільної мети збору податків та адміністративної реформи. З повним потоком внутрішніх даних і поглибленим розвитком додатків для обміну великими даними з'являються великі дані, які поєднують внутрішні та зовнішні дані, пов'язані з податками та зборами.

Наразі більшість країн використовують Модель зрілості цифрової трансформації Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) як еталон для оцінки прогресу цифрової податкової трансформації. Модель під керівництвом Управління внутрішніх доходів Сінгапуру та спільно розроблена податковими органами Канади, Данії, Фінляндії та Норвегії спрямована на те, щоб допомогти країнам покращити рівень цифрової трансформації за допомогою самооцінки.

Цифровізація корпоративного оподаткування повинна реагувати на всі зміни та зміни в різних моделях управління збором податків у формі цифровізації корпоративного оподаткування або трендів. Ключовим питанням цифровізації корпоративного оподаткування є трансформація, яка базується на досягненні цілей корпоративного податкового адміністрування шляхом цифровізації.

Внаслідок цифровізації країни впроваджують новий податок – це цифровий податок, тобто податок на цифрові послуги, був розроблений Європейською комісією в березні 2018 року. Менш ніж за три роки він залучив щонайменше 23 країни в Європі, Азії, Океанії та Африці до законодавчої роботи та збору податків. Нова хвиля пандемії коронавірусу вдарила по світовій економіці, країни стикаються

з економічними обмеженнями. Канада та інші країни нещодавно оголосили про плани запровадити нові цифрові податки.

3.2. Імплементация позитивного досвіду в Україну системи оподаткування ЄС

Кращий досвід оптимізації умов оподаткування особливо демонструє Швеція. Це країна, де податки є інструментом справедливого перерозподілу доходів. Тому реформа податкової системи проходить під гаслом «одна декларація – один рахунок, один платіж – одна (платіжна) адреса». Кожному громадянину Швеції присвоюється унікальний податковий ідентифікаційний номер (ID), який є єдиною формою державної реєстрації населення [39].

За кордоном (в Італії, Німеччині, Англії, Швейцарії та ін.) велика увага приділяється спрощеній системі оподаткування бізнесу. У деяких країнах, крім спрощеної системи оподаткування, вводяться й інші умови для зменшення розміру податку, що підлягає сплаті. Це в основному сприяє ліквідації підпільної економічної діяльності, сприяючи збільшенню обсягу збору податків до бюджету. Перевагою спеціальної системи оподаткування за спрощеним декларуванням є її простота. Кожен платник податку може самостійно визначити свій податковий обов'язок із відповідною ставкою податку залежно від розміру доходу [39].

Світовий досвід пропонує таку форму справляння податків, яка здійснюється за принципом національності платника податків. Розподіл платників податків за цим принципом допомагає уникнути подвійного оподаткування, але тут національні інтереси різних країн часто суперечать один одному. Країни, де компанії та громадяни отримують більшу частину своїх прибутків від діяльності за кордоном і від капіталів, які також розташовані за межами штату, зацікавлені в розмежуванні юрисдикцій на основі критеріїв резидентства. З іншого боку, країни

з найбільшою часткою іноземного капіталу в економіці зацікавлені в правових критеріях, заснованих на принципі нерезидентства.

Загалом європейські стандарти коригування умов оподаткування базуються на:

- ліберальне податкове законодавство для бізнесу в більшості країн;
- користуватися податковими пільгами та знижками в залежності від прибутковості;
- значна кількість вільних економічних зон;
- наявність низки прибережних районів, також серед найбільших у світі;
- спростити процедури взаємовідносин з фінансовими установами: весь документообіг здійснюється в електронному вигляді [40].

Основні тенденції упорядкування податкових правовідносин, які сформувалися в ЄС, будуть орієнтиром у процесі пристосування національних податкових систем для країн, які намагаються інтегруватися в Європу.

Україна повинна брати активну участь у цьому процесі та адаптувати свою податкову систему до стандартів ЄС.

Слід зазначити, що впровадження податкової реформи ЄС в Україні є пріоритетним завданням на шляху економічного розвитку. Стимулююча політика податкової системи сприятиме розвитку бізнесу та фінансовій міцності держави.

У процесі адаптації податкового законодавства України до принципів та вимог Європейського Союзу необхідно розглянути кілька напрямків роботи за допомогою знань експертів у цих суміжних сферах:

- розробити відповідний податковий словник, який в основному збігається з термінологією ЄС і затверджений компетентними органами як еквівалентний словник;
- привести правову систему непрямого оподаткування, такого як митний податок, податок на споживання та податок на додану вартість, відповідно до норм ЄС. Як щодо процедури стягнення та повернення коштів, так і безпосередньо для отримання статусу податкового боржника тощо;

– адаптація системи сплати та управління податками в Україні до принципів та вимог ЄС: Це і створення відкритої системи контролю, спрощення розрахунків, сплати податків та звітності, спрощення процедур для малих і середніх підприємств;

– провести кадрову реформу державних органів, які контролюють сплату податків в країні, привівши їх у відповідність до принципів та вимог ЄС. Йдеться, в тому числі, про створення державного агентства економічних розслідувань, формування якого ще не завершено;

– привести підготовку та прийняття нормативно-правових актів, у тому числі прозорість їх змісту, у відповідність із принципами застосування та прозорості їх змісту в ЄС.

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній бакалаврській роботі було проведено аналіз систем оподаткування України та країн ЄС і розроблено рекомендації щодо імплементації позитивного досвіду в систему оподаткування України:

1. проаналізовано основні теоретичні питання з обраної тематики, а саме систематизувати наявні визначення поняття «корпорація» - це акціонерне товариство, яке об'єднує діяльність кількох товариств для досягнення спільної мети. Як юридична особа компанія несе відповідальність за борги та податки всіх компаній, що входять до її складу, і є самостійним суб'єктом господарювання; Сказали що не можна писати що зроблено.

2. досліджено основні аспекти оподаткування корпорацій з точки зору законодавства: регулювання оподаткування прибутку підприємств здійснюється згідно з положеннями Податкового кодексу України. У країні існує 2 види систем оподаткування підприємств: спрощена та загальна. Корпорації оподатковуються загальною системою оподаткування;

3. проведений аналіз теоретичних засад оподаткування корпорацій в Україні та в країнах європейського союзу. Зазвичай у країнах ЄС застосовується прогресивна шкала оподаткування, тобто коли податкова ставка залежить від зростання рівня оподаткування доходу платника податку. В Україні ж діє фіксована ставка прибуткового податку яка розглядається як альтернатива прогресивному оподаткуванню. Також в Європі застосовується додатковий податок на прибуток більший за 763 000 євро. В Україні такого досвіду немає;

4. проаналізовано фінансовий стан корпорації «MERCEDES-BENZ GROUP» на підставі даних фінансової звітності. Останніх 5 років, на підприємстві зменшувались основні засоби та запаси через нестабільні ситуації в Україні та світі, збільшення рівня інфляції, зменшення попиту на автомобілі тощо. Проте компанії

вдалось зберегти позитивну динаміку чистого фінансового результату, зменшуючи витрати підприємства;

5. проведено порівняння системи оподаткування корпорації «MERCEDS-BENZ GROUP» в Україні та країнах європейського союзу з урахуванням основних принципів та підходів до оподаткування. Змодельована ситуація: якщо компанія розташовуватиметься у Німеччині, вона сплачуватиме корпоративний податок за ставкою 1%, додатковий солідарність збір – 5,5%. У Німеччині зазвичай податкові декларації подаються до 31 липня один раз на рік.

6. При умові розташування корпорації у Польщі, компанія сплачуватиме податки у розмірі 19%. Податкова декларація надається один раз на рік протягом трьох місяців закінчення року;

7. за результатами досліджень проведених в попередніх розділах визначено проблеми оподаткування в Україні та країнах ЄС:

1) Значний податковий тиск на компанії, що на етапі створення. У країнах ОЕСР за останні 20 років значно зріс обсяг податкових кредитів;

2) високі податкові ставки;

3) постійна зміна законодавства;

4) велика кількість податків;

5) часта зміна форматів звітності;

6) корупція;

7) тіньовий бізнес

8. визначити шляхи адаптації європейських податкових пільг та стимулів для корпорацій в європейському союзі з метою їх використання для залучення інвестицій та підтримки розвитку українського бізнесу:

- спростувати податкову систему до максимального рівня, що сприяє ліквідації підпільної економічної діяльності, збільшенню обсягу збору податків до бюджету;

- збільшувати податкових пільг;

- закріплювати законодавство країн на постійному рівні;

- впроваджувати вищий рівень цифровізації, що виведе частину тіньового бізнесу.

У процесі адаптації податкового законодавства України до принципів та вимог Європейського Союзу рекомендовано розглянути відповідні напрямки:

- розробити відповідний податковий словник, який в основному збігається з термінологією ЄС і затверджений компетентними органами як еквівалентний словник;

- привести правову систему непрямого оподаткування, такого як митний податок, податок на споживання та податок на додану вартість, відповідно до норм ЄС. Як щодо процедури стягнення та повернення коштів, так і безпосередньо для отримання статусу податкового боржника тощо;

- адаптація системи сплати та управління податками в Україні до принципів та вимог ЄС: Це і створення відкритої системи контролю, спрощення розрахунків, сплати податків та звітності, спрощення процедур для малих і середніх підприємств;

- провести кадрову реформу державних органів, які контролюють сплату податків в країні, привівши їх у відповідність до принципів та вимог ЄС. Йдеться, в тому числі, про створення державного агентства економічних розслідувань, формування якого ще не завершено;

- привести підготовку та прийняття нормативно-правових актів, у тому числі прозорість їх змісту, у відповідність із принципами застосування та прозорості їх змісту в ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV: станом на 8 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (Дата звернення 03.03.2024)
2. ПодатаСтата: скільки податків і де платять великі корпорації. Mind.ua. URL: <https://mind.ua/openmind/20215341-podatastata-skilki-podatktiv-i-de-platyat-veliki-korporaciyi> (Дата звернення 06.03.2024)
3. Хімченко А. М. Щодо сутності поняття «корпорація» та її класифікації як економічної категорії. *Наукові записки. Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : збірник наукових праць. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. Випуск 24. С. 80–85
4. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту: Пер. з англ. К.: Молодь, 1997. 1000 с.
5. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія : у 3-х т. К. : Видавничий центр «Академія», 2001. Т. 2. 848 с.
6. Корпоративне управління у невиробничій сфері: навч. посіб. В. Г. Полонський, С. В. Білоусова, А. М. Білоусов. Херсон: ОЛДІ-плюс, 2003. 460 с
7. Руденко В.В. Корпорації в Україні та за кордоном: сутність і характерні ознаки. *Науковий вісник. Ужгородського національного університету.* 2015 Випуск 4. с. 145-148
8. Лукач І. Історія становлення корпоративного права в європейських країнах континентальної системи права. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.* Серія: Юридичні науки. 2012. Вип. 91. С. 42-45
9. Державна служба статистики. URL: ukrstat.gov.ua
10. Бюджет для громадян <https://openbudget.gov.ua/national-budget/incomes> (Дата звернення 25.03.2024)

11. Про порядок дії на території Української РСР в 1991 році Закону СРСР "Про податки з підприємств, об'єднань і організацій" : Закон України від 05.07.1991 р. № 1308-XII : станом на 7 трав. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1308-12#Text> (Дата звернення 28.03.2024)

12. Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР : станом на 1 січ. 2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334/94-вр#Text> (Дата звернення 28.03.2024)

13. Про внесення змін до Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" : Закон України від 30.12.1997 р. № 793/97-ВР : станом на 1 квіт. 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/793/97-вр#Text> (Дата звернення 28.03.2024)

14. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи : Закон України від 28.12.2014 р. № 71-VIII : станом на 1 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/71-19#Text> (Дата звернення 28.03.2024)

15. Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва : Указ Президента України від 03.07.1998 р. № 727/98 : станом на 1 січ. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727/98#Text> (Дата звернення 12.04.2024)

16. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI: станом на 1 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>(Дата звернення 16.04.2024)

17. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (Дата звернення 19.04.2024)

18. Божко Софія, Артюх Оксана. Методичні аспекти формування облікової політики України та Європи: порівняльний аспект. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 2, No. 4, 2023, pp. 27-37. doi: 10.46299/j.isjmef.20230204.04

19. Акімова, Н. С., Янчева, Л. М., Топоркова, О. В. (2022, June). Гармонізація як об'єктивна необхідність розвитку системи бухгалтерського обліку і звітності: міжнародний досвід. In The 11 th International scientific and practical conference “Innovations and prospects of world science”(June 22-24, 2022) *Perfect Publishing, Vancouver, Canada*. 2022. 635 p
20. Robinson, T. R. (2020). International financial statement analysis. John Wiley & Sons. URL: <https://www.google.com/books?hl=uk&lr=&id=Q7nEDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR15&dq=Financial+report+system+of+the+European+Union&ots=iEJX1OnM8b&sig=lu3yRmfg1sHEI5j546lkEAKHqoU> (Дата звернення 23.04.2024)
21. Сухомлинова В.В. (2019). Облік оборотних активів за національними та міжнародними стандартами обліку. Полтава: полтавський університет економіки і торгівлі. 120 с
22. European Commission, official website. European Commission. URL: <https://ec.europa.eu/> (date of access: 02.06.2024).
23. Tax Foundation. URL: <https://taxfoundation.org/> (Дата звернення 25.04.2024)
24. 2022 Corruption Perceptions Index - Explore Ukraine's results. Transparency.org. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022/index/ukr> (Дата звернення 28.04.2024)
25. Rankings. World Bank. URL: <https://archive.doingbusiness.org/en/rankings> (Дата звернення 28.04.2024)
26. Information on Daimler AG. Information on Daimler AG. URL: <https://info.daimler.com/en/>
27. Mercedes-Benz «Історія становлення бренда» URL: <https://technoaktyv.com.ua/ua/cp66351-mercedes-benz.html> (Дата звернення 29.04.2024)
28. Bloomberg. Are you a robot?. URL: http://www.businessweek.com/autos/autobeat/archives/2006/11/measuring_mercede.html (Дата звернення 01.05.2024)

29. Press Room. J.D. Power. URL: <http://www.jdpower.com/news/pressRelease.aspx?ID=2011029> (Дата звернення 03.05.2024)
30. Звіт про управління Mercedes-benz Україна. URL: https://mercedes-benz.kiev.ua/storage/custom_files.pdf (Дата звернення 03.05.2024)
31. СП ТОВ "АВТОМОБІЛЬНИЙ ДІМ УКРАЇНА-МЕРСЕДЕС БЕНЦ" Фінансова звітність за 2023 рік - Clarity Project. Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/edr/20021843/finances> (Дата звернення 15.05.2024)
32. УкрАВТО. УкрАВТО. URL: <https://ukravto.ua/> (Дата звернення 17.05.2024)
33. Мінфін. Ціни та ринки. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/markets> (Дата звернення 21.05.2024)
34. Які автомобілі оподатковуються транспортним податком у 2023 році. lv.tax.gov.ua. URL: <https://lv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/673287.html> (Дата звернення 21.05.2024)
35. Інновації в Україні: Європейський досвід та рекомендації в Україні. Том 3. К: Фенікс. 2011. С.76
36. Іванова Ю. Б., Крисоватий А. І., Кізіма А. Я. Податковий менеджмент. К. 2008. 525 с
37. Тищенко О. М. Ухилення від сплати податків та причини його виникнення. *Вісник Університету банківської справи НБУ*. 2009. № 1 (4). С. 52–56.
38. VoronkovaValentina, NikitenkoVitalina, MetelenkoNatalya. AGILE-economy as a factor in improving the digital society. *Baltic Journal of Economic Studies*, Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022, Vol. 8. No 2. P. 51–58. <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/issue/view/113> (Дата звернення 22.05.2024)

39. Юрченко В.В. Сучасні тенденції розвитку та гармонізації податкових систем країн Європейського Союзу. Вектори для України. *Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання*. 2013. № 12. С. 87-98.

40. Максименко А.В. Податкові реформи та перспективи оподаткування: світова панорама. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*. 2016. Т.24. №1. С. 51-56.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Назва форми господарського товариства	Сутність господарського товариства
Асоціація	<p>договірне об'єднання, створене з метою довгострокової координації господарської діяльності об'єднаних компаній шляхом централізації однієї або кількох виробничо-управлінських функцій, розвитку спеціалізації та кооперування виробництва, організації спільного виробництва на основі об'єднання фінансових та матеріальні ресурси. ресурси учасників для задоволення фінансових потреб зокрема членів асоціації. У статуті товариства має бути чітко зазначено, що воно є господарським товариством. Асоціація не має права втручатися у фінансову діяльність підприємств - учасників асоціації. На розсуд учасників асоціація може бути уповноважена представляти їх інтереси в органах влади, підприємствах та інших організаціях.</p>
Господарське товариство	<p>це договірне об'єднання підприємств і організацій, створене для спільного виконання єдиних функцій і координації спільної діяльності. Асоціації належать до м'яких форм асоціацій, які мінімізують дії членів асоціації, які входять до їх складу. Члени Асоціації мають право вступати до інших Асоціацій.</p>
Синдикат	<p>це форма організації, яка існує як картель для забезпечення збуту продукції учасниками шляхом створення спільного збутового агентства або збутової мережі для одного з учасників об'єднання. Така форма господарського об'єднання характерна для галузей, які масово виробляють однорідну продукцію (об'єднання однорідних компаній, централізація збуту та розподілу продукції).</p>
Консорціум	<p>це форма тимчасового об'єднання компаній для вирішення конкретних завдань і проблем, здійснення великих інвестицій, науково-технічних, соціальних і екологічних проєктів. Компанії, що входять до групи, зберігають повну незалежність, вони</p>

	підпорядковуюються загальному управлінню лише в тій частині їх діяльності, яка пов'язана з цілями групи. Альянси є потенційно ефективним організаційним і структурним методом для тимчасової інтеграції персоналу, можливостей, матеріалів і фінансів.
Трест	виняткове об'єднання компаній, які раніше належали різним підприємцям, в єдиний виробничо-господарський комплекс. При цьому компанії повністю втратили юридичну та фінансову незалежність, оскільки всі сфери діяльності були інтегровані.
Фінансово-промислова група (ФПГ)	це консорціум багатогалузевих виробничих компаній (промисловість, транспорт, будівництво, наука) і фінансових установ (банки, страхові компанії, інвестиційний фонд), об'єднує співтовариство економічних і фінансових інтересів і здійснює скоординована економічна та інвестиційна діяльність для збереження домінуючого становища на ринку.
Корпорація	акціонерне товариство, яке об'єднує діяльність кількох товариств для досягнення спільної мети. Як юридична особа компанія несе відповідальність за борги та податки всіх компаній, що входять до її складу, і є самостійним суб'єктом господарювання.
Картель	це договірне об'єднання компаній переважно однієї галузі для здійснення спільної господарської діяльності - регулювання збуту виробленої продукції.
Холдинг	специфічна форма організації мобілізації капіталу; державна компанія, яка безпосередньо не бере участі у виробничій діяльності, але використовує свої кошти для купівлі контрольних акцій інших компаній, які є членами корпорації чи іншого добровільного об'єднання. Суб'єкти спільної власності є юридично та фінансово незалежними.

Джерело: складено на основі [1].

ДОДАТОК Б

Динаміка надходжень до бюджету України за 2018-2023 рр.

Рік	2018 рік		2019 рік			2020 рік			2021 рік			2022 рік			2023 рік		
	Надходження (млн.грн)	Частка	Надходження (млн.грн)	Темп приросту, відповідно до попереднього року	Частка	Надходження (млн.грн)	Темп приросту, відповідно до попереднього року	Частка	Надходження (млн.грн)	Темп приросту, відповідно до попереднього року	Частка	Надходження (млн.грн)	Темп приросту, відповідно до попереднього року	Частка	Надходження (млн.грн)	Темп приросту, відповідно до попереднього року	Частка
Всього сплачено податків	753 816	100%	799 776	0,06	100%	851 116	0,06	100%	1 107 091	0,30	100%	949 764	-0,14	100%	1 203 544	0,27	100%
ПДФО	91 742	12,2%	109 954	0,20	13,7%	117 281	0,07	13,8%	137 555	0,17	12,4%	148 427	0,08	15,6%	206 945	0,39	17,2%
Податок на прибуток	96 882	12,9%	107 086	0,11	13,4%	108 695	0,02	12,8%	147 752	0,36	13,3%	117 050	-0,21	12,3%	143 837	0,23	12,0%
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	45 266	6,0%	46 747	0,03	5,8%	52 476	0,12	6,2%	80 749	0,54	7,3%	85 365	0,06	9,0%	60 328	-0,29	5,0%
Акцизний податок	118 852	15,8%	123 358	0,04	15,4%	138 296	0,12	16,2%	162 451	0,17	14,7%	102 343	-0,37	10,8%	167 347	0,64	13,9%
ПДВ	374 508	49,7%	378 690	0,01	47,3%	400 600	0,06	47,1%	536 489	0,34	48,5%	467 001	-0,13	49,2%	580 797	0,24	48,3%
Мито	27 077	3,6%	30 086	0,11	3,8%	30 461	0,01	3,6%	38 177	0,25	3,4%	26 246	-0,31	2,8%	40 559	0,55	3,4%
Інші податки	2 781	0,4%	3 855	0,39	0,5%	3 306	-0,14	0,4%	3 916	0,18	0,4%	3 322	-0,15	0,3%	3 731	0,12	0,3%

Джерело: складено на основі [10].

ДОДАТОК В

Оборотні активи підприємства «Mercedes-Benz Україна», за 2019-2023рр.,

тис. грн.

Номенклатура фінансового звіту	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення 2023-2019	
						Абсолютне, тис,грн	Відносне, %
II, Оборотні активи Запаси	48 963	42 077	26 382	40 608	44 344	-4619	-9%
Виробничі запаси	417	115	205	374	791	374	90%
Товари	48 546	41 962	26 177	40 234	43 553	-4993	-10%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	13 618	12 464	16 926	15 942	9 079	-4539	-33%
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	132 247	237 475	218 631	211 445	205 478	73231	55%
з бюджетом	2	0	4	2	14	12	600%
Інша поточна дебіторська заборгованість	3 883	239 612	291 399	231 790	277 956	274073	7058%
Гроші та їх еквіваленти	21 586	20 466	11 088	114 593	47 190	25604	119%
Рахунки в банках	21 580	20 466	11 088	114 593	47 190	25610	119%
Витрати майбутніх періодів	366	410	220	70	62	-304	-83%
Інші оборотні активи	23 287	39 902	27	155	84	-23203	-100%
Усього за розділом II	243 952	592 406	564 677	614 605	584 207	340255	139%

Джерело: складено на основі [31].

ДОДАТОК Г

Фінансові результати діяльності корпорації «Mercedes-Benz Україна» за 2019 -
2023 рр., тис. грн.

Назва рядка	Код рядка	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 930 954	2 505 637	3 508 632	2 199 680	3 259 349
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	1 764 641	2 274 452	3 158 535	1 944 503	2 929 097
Валовий: прибуток	2090	166 313	231 185	350 097	255 177	330 252
Інші операційні доходи	2120	29 955	22 304	22 470	34 389.	18 486
Адміністративні витрати	2130	21 914	24 894	50 584	46 000	59 921
Витрати на збут	2150	68 641	81 523	108 793	68 239	98 200
Інші операційні витрати	2180	33 277	27 897	10 950	14 024	7 492
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	72 436	119 175	202 240	161 303	183 125
Інші фінансові доходи	2220	2 169	1 142	915	2 090	5 281
Інші доходи	2240	24 060	16	0.00	1.00	12
Фінансові витрати	2250	12 287	0.01	0.00	0.00	
Інші витрати	2270	0.00	601	39 989	0.00	
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	86 378	119 732	163 166	163 394	188 418
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-15 670	-21 513	-29 396	-29 430	-33 920
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	70 708	98 219	133 770	133 964	154 498

Джерело: складено на основі [31].